

DA CAPO

TEXT ESFÈRIC, NO LINEAL, INSTAL·LACIÓ DE PARAULES
I CONCEPTES SOBRE UN ESPAI DE PAPER

Francesc Torres

[1]

L'art és necessari perquè la realitat no és suficient.

Escollat o llegit en algun lloc entre 1967 i 2000

En una conferència pronunciada el 1981 a la Tate Gallery de Londres amb el títol «Art and Biology» i citant profusament Donald Winnicott, Peter Fuller diu el següent: «El nen estableix els primers contactes amb la realitat mitjançant “moments d'engany” proporcionats per la mare. Per exemple, un d'aquests moments pot tenir lloc quan la mare li ofereix el pit coincidint exactament amb el moment en què el nadó ho desitja. Quan això succeeix l'al·lucinació del nadó i la resposta del món extern se li presenten com a idèntics [...]. D'aquesta manera el nen adquireix la il·lusió que hi ha una realitat externa que es correspon amb la seva capacitat de crear.»

El procés de separació progressiva entre el nen i la mare consisteix precisament a «desil·lusionar-lo», a la qual cosa el nen respon creant una mena d'experiència intermèdia, que ell controla mitjançant el joc creatiu, la manipulació de símbols i tot el que eventualment s'acaba conformant i socialitzant com a vida cultural. La dicotomia entre nen i mare que l'espai intermedi de caràcter simbòlic s'encarrega de minimitzar es reproduceix entre el nen/adolescent i la família i finalment entre l'adult i el món. Aquest espai potencial és on s'ubica l'experiència cultural. Segons Winnicott, «aquest espai intermedi és la continuació de l'àmbit del nen immers en el joc preservat en la intensa experiència pròpia de l'art, la religió i la investigació científica més creativa». Em pregunto si no s'haurien d'afegir a aquest entramat el nacionalisme i la ideologia política, pel que tenen d'al·lucinació mitològica, construcció cultural i filtre mediador de la realitat.

L'adult, d'acord amb Winnicott/Fuller, no aconsegueix alliberar-se mai de l'anhel de crear de nou un món propi (o de donar-li sentit al que l'envolta) mitjançant un acte d'imaginació, i això sembla ser la base biològica de qualsevol activitat des del neanderthal tardà i el primer cromanyó fins als nostres dies.

La lectura evolutiva del comportament artístic porta a situar el seu desenvolupament en un terreny intermedi entre el joc i la necessitat, entre l'aprenentatge i les pressions de l'entorn natural. Hi ha l'evidència suficient per deduir que la plasticitat extraordinària del cervell protohumà, la seva capacitat en definitiva d'assimilar i assimilar-se a situacions ignotes –és a dir, de saber beneficiar-se de situacions de crisi–, ha estat la base del seu èxit inaudit i singular en la història evolutiva de la vida en el planeta. Som el resultat d'aquesta interacció i reacció constants amb l'entorn i estem singularment preparats per generar simultàniament situacions noves i per enfrontar-nos a les crisis de coneixement que produeixen. Dit d'una altra manera, s'ha tractat d'un llarguíssim (o curtíssim, segons la mesura del temps que utilitzem) procés de posada a punt per al luxe i la tragèdia de la modernitat. El fet d'haver passat el segle en el qual s'han produït més canvis i més radicals des dels albars de la història sense que hi hagi hagut un curtcircuit terminal és poc menys que un miracle.

Especulem amb el fet que hagi arribat el moment de preguntar-nos si tant la ideologia política com la poesia no són més que la sedimentació de l'experiència subjectiva de la història mentre es brega amb l'objectivitat de la vida pròpia, individual, intransferible de cada un de nosaltres. Potser és en la terra de ningú que hi ha entre la vida pròpia, entesa com un accident biològic, i la vida pròpia, entesa com un accident existencial, on té lloc la poesia, l'art, el que és simbòlic i mític, inclosa, repeteixo, la ideologia política, que és el somni del possible en aquells moments, no molts, en què no ha acabat en desastre.

L'art, la poesia i la ciència comparteixen l'objectiu de fer que el que és invisible deixi de ser-ho, o potser d'una manera més precisa –atès que la qüestió del que constitueix la realitat visible ha estat objecte d'un debat intens des de Demòcrit i els atomistes–, que el que és desconegut ho sigui menys. Per tant es poden crear models tan epistemològics com ontològics en qualsevol d'aquests camps. Per acabar-ho d'adobar, no es pot veure o entendre una idea determinada fins que no tinguem la metàfora o l'analogia que ens permet reconèixer-la, i aquests mitjans de traducció semàntica, tot i que d'arrel òbviamment lingüística, són essencialment visuals.

Si bé els models d'interpretació estan lligats a la teoria que pretenen fer intel·ligible, també tenen una vida autònoma que sobreviu a la teoria de la qual van emergir. Per exemple, el model planetari de l'àtom és incomplet en el millor dels casos, o fals en el pitjor; tanmateix, en la mesura en què aconsegueix connectar i relacionar l'essència inefable de la matèria amb la dimensió inabastable de l'univers, activa un registre que a més d'acostar-se a la veritat, és emocional i estètic. Aquesta és la raó, semblant, per la qual encara ens emocionem, dos-cents anys després de la Il·lustració, davant d'una pintura religiosa del barroc fins i tot sense participar d'aquell particular sistema de creences. Cap model representacional i interpretatiu és intrínscament fals, només ho és la teoria a la qual el model fa referència i intenta explicar visualitzant-la.

[2]

L'ordre és una aberració que tard o d'hora es manifesta.

Michel Serres, *La Naissance de la physique dans le texte de Lucrèce*

Els museus són models interpretatius i representacionals de la realitat antropològica configurada no només per la teoria pura sinó per la ideologia política i per les polítiques econòmiques, històriques, culturals, racials i de gènere. Existeixen com a artefactes especulars de la cultura dominant, funcionen com a indicador baromètric de la meteorologia ideològica en el món de la cultura i el terreny del que és social. Hi ha una contradicció fonamental, no obstant això, entre una cultura política d'*attrezzo* com la nostra en els albors i ardors globals del segle XXI i una institució, el museu en aquest cas d'art contemporani –una altra contradicció espectacular de termes, dit sigui de passada–, encara conformat pel llegat del moviment modern, és a dir, com un aparell ideològic que es percep

ell mateix com a recipient d'excel·lència i rigor acadèmic i, alhora, com a contenidor d'idees que mereixen tenir un impacte transformador en l'escena política. Per tant, la viabilitat del museu (i de la política) quedarà sedimentada o no en la mesura en què la ideologia –que com el mite és tant un patró idealitzat de comportament social que dóna sentit a l'experiència com una lent metafòrica que s'enfoca sobre el món per entendre'l– pugui o no ser inoculada de nou en el territori de la cultura i en l'àmbit del que és social. No es refereix al món, se circumscriu únicament al llenguatge, però un llenguatge equipat amb una mínima quantitat de contingut, una mena de cos malalt just abans de transformar-se en cadàver, que és, pel que es veu, l'únic que el mercat sembla capaç d'absorbir. En el cas de la política, l'exercici retòric de la radicalitat sense ideologia pot servir per justificar qualsevol cosa.

[3]

Profundament infectada pel sentit, la representació ha perdut del tot la innocència. Podem anomenar innocent a una representació que s'ofereix simplement com a tal, que només pretén ser la imatge d'un món exterior (real o imaginari, però exterior); en altres paraules, que no inclou el seu propi comentari crític. La introducció massiva de referències, de burla, de doble sentit, d'humor, ha socavat ràpidament l'activitat artística i filosòfica i l'ha transformat en una retòrica generalitzada. Qualsevol art, com tota ciència, és un mitjà de comunicació entre els homes. És evident que l'eficàcia i la intensitat de la comunicació disminueixen i tendeixen a anular-se des del moment en què s'instal·la un dubte sobre la veracitat del que s'expressa (hi ha qui pot imaginar, per exemple, una ciència amb doble sentit?).

Michel Houellebecq, *Interventions*

És part consubstancial de l'economia de l'art contemporani que aquest sigui internacional, una condició que exigeix viatges, hotels i *lingua franca*. L'art local està condemnat a no existir en no tenir omnipresència. L'art contemporani internacional, al contrari, obté omnipresència sent sempre ell mateix, repetint-se tantes vegades i en tants llocs diferents com sigui humanament possible. Les galeries comercials, les cases de subhastes i la premsa especialitzada existeixen fonamentalment per fer que això sigui així, en l'única realitat consensuada per un nombre ridículament reduït de persones, totes pertanyents a les classes acomodades d'Occident –Xina, per exemple, malgrat la seva puixança només és mercat (els beneficiaris del nou model econòmic) i cantera (artistes locals «descoberts» per occidentals). La qualitat de la factura és curosament preservada per dignificar les forces econòmiques en joc, tot i que de vegades fins i tot això no és necessari. Immersos en aquesta sopa de respostes a preguntes que no fa ningú i preguntes sense resposta sobre les quals la majoria dels mortals no tenen ni idea ni necessitat, nosaltres, els professionals, agafem avions per presentar la nostra feina a

gent que no coneixem de res en llocs que només visitem de passada o on només fem de *guest workers*, en l'argot eufemístic anglosaxó. Podríem considerar fins i tot l'artista contemporani internacional com una mà d'obra de luxe amb un contracte de treball temporal. El metaespai de l'aeroport i el metaespai de l'hotel es complementen amb el metaespai del nou museu d'art contemporani desproveït de discurs polític, és a dir, un *utopos* que flota en un camp gravitacional propi i que només es retroba amb la versió bruta (real) de la realitat quan és objectiu d'un atemptat terrorista, com va estar a punt de succeir durant la inauguració del Guggenheim de Bilbao. Cito el que precedeix perquè estableix les bases comportamentals per al simulacre d'una suposada cultura transcultural, valgui la redundància, existent per sobre de les particularitats culturals no hegemòniques, que queden, finalment, reduïdes a meres curiositats etnològiques a peu de pàgina. Cap pràctica artística contribueix més a aquest estat de coses que l'arquitectura galàctica, també responsable del disseny de museus d'art de nova planta com, per exemple, el futur Louvre d'Abu Dhabi en simetria invertida amb les aventures de Napoleó a Egipte, terra també de sorra i camells, oportunitat que va aprofitar per arrambar amb un bon assortit d'objectes d'immens valor artístic i arqueològic amb el qual nodrir el que va acabar sent el Louvre de veritat. Encara que, és clar, si l'art és una forma de comunicació entre els éssers humans, no hauria d'imposar-se la forma de comunicació de ningú.

Mentre que el simulacre no pot explicar grans veritats, la representació, com la ficció literària, en canvi sí, el que no treu que el primer ens pugui convèncer si ens conformem a donar simplement crèdit al que veiem o a creure'ns el que ens diu, de la mateixa manera que un discurs polític demagògic i manipulador pot moure la ciutadania si aquesta ha rendit prèviament la seva capacitat de crítica. L'èxit del nacionalisme agressiu o de l'integrisme religiós, per exemple, s'alimenta d'aquesta rendició. La representació és, per dret propi, una complexíssima elaboració i aprehensió simbòlica de la realitat; en altres paraules, és una faceta del comportament totèmic de què parla eloqüentment l'injustament oblidat Lévi-Strauss. Hi ha altres mitjans, però la representació és clau per la seva mera complexitat i sofisticació tècnica. Representar, al cap i a la fi, significa primer abstenir-se i després plasmar d'una forma mai arbitrària. No és el resultat d'una bona idea tinguda per primer cop en la penombra humida de la cova primigènia, sinó el resultat evolutiu d'un aparell neurològic capaç d'oferir-lo. El cervell d'Altamira, resumint, és biològicament i evolutivament el cervell de Kant, d'Einstein i de Duchamp. Tampoc no sembla accidental que els espais bàsics en els quals això sempre ha tingut lloc siguin àmbits sagrats, místics o àurics: coves, vessants gairebé inaccessibles de muntanyes, esglésies i ara museus d'art amb menys d'un segle d'antiguitat, el context il·lustrat socialdemòcrata per excel·lència on s'ha debilitat el nexa amb el que és sagrat en el seu vessant d'hermenèutica preceptiva, però s'ha mantingut en l'hermetisme del ritual iniciàtic que tantes satisfaccions dona al clero i tant de respecte imposa al profà.

[4]

Things can be lonely / but night's dreams come true / making love to someone exactly like you / and you can't do a thing to stop me.

Chris Isaak, *Can't Do a Thing (To Stop Me)*

Podries enamorar-te d'un doble del teu amant? Després d'anys de feina, la cova d'Altamira ha estat reproduïda o «clonada» per permetre la visita il·limitada de turistes. La cova veritable ha estat tancada al públic i anualment només es permet l'entrada a un reduït nombre d'acadèmics. Un museu de nova planta projectat per un prestigiós arquitecte que també és artista plàstic, Navarro Baldeweg, envasa la reproducció de la cova extraordinària. En el museu, una quantitat profusa d'objectes autèntics del període magdalenian, procedents de diverses excavacions, contextualitzen la (falsa) cova i transformen tot el dispositiu expositiu en un parc temàtic no completament autèntic ni completament fals, atès que els objectes exposats que acompanyen l'espai recreat són sediments arqueològics reals. Però altres aspectes entren també en joc. En haver reproduït finalment la cova, la proximitat física de la còpia amb l'original esdevé irrellevant ja que la veritable cova s'ha tancat al públic. De fet, podria estar situada en qualsevol lloc (ja hi ha una mala còpia al jardí del Museo Arqueológico Nacional de Madrid). El director del nou Museo de Altamira, que disposa de cafeteria i botiga com és de rigor, reflexionava en la premsa sobre la capacitat de les reproduccions de generar emoció i plaer estètic tal com els generen els originals. Ell pensa que és possible. Es podria afegir que és perfectament plausible imaginar un Museu de les Cavernes, potser sota els auspicis de la Smithsonian Institution de Washington, mitjançant el seu Museum of Natural History de Nova York, on el visitant pogués anar d'Altamira a El Castillo, de La Pasiega a Lascaux, de Les Trois Frères a Parpalló sense l'estrès, la fatiga i l'esforç econòmic de fer-ho a l'antiga. Aquest museu hipotètic podria reproduir-se tantes vegades com hi ha Guggenheims, i aconseguir amb l'art paleolític el que s'ha aconseguit amb l'art contemporani: gairebé tots els museus són iguals i les seves col·leccions permanents tenen gairebé el mateix, una metàfora (aquí em torno a repetir) del concepte occidental de democràcia que tothom desitja, sense adonar-se, des que neix.

THE REPETITION OF THE NOVELTY,
CARBONERA DEL P.S.1, NOVA YORK, 1977.
REPRODUCCIONS DE PINTURES
DE LASCAUX I ALTAMIRA A LES PARETS.
UNA IMATGE DEL XIMPANZÉ LANA*
DEL YERKES PRIMATE RESEARCH
INSTITUTE D'ATLANTA. CARBÓ.
UN CARRETÓ. BOMBETES ELÈCTRIQUES.
UNA PISTA DE SO.

* Lana és famosa per haver après a parlar amb ajuda d'un ordinador amb un alfabet ideogràfic. És el primer primat superior que assoleix aquest nivell de complexitat semàntica fins arribar a elaborar conceptes i inventar paraules.

[5]

Tal vegada sigui un error mesclar vins diferents, però el saber vell i el saber nou combinen bé.

Bertolt Brecht

Esperem que la idea recent d'associar el radicalisme crític d'esquerres en l'art amb la total absència d'habilitat d'execució no s'apliqui mai a la microcirurgia o al sexe.

L'autor conversant amb Manuel J. Borja-Villel, 2007

A l'art se li han donat com a definitòries moltes funcions que només ho eren parcialment o no constituïen exclusivitat en ser compartides amb altres manifestacions del que és humà. S'ha dit, per exemple, que la funció de l'art ha estat, i és, decorar, en el sentit més noble de la paraula, és clar. És a dir, l'intent de transformar la realitat tangible en un univers ideològic i iconogràfic recognoscible, propi i per tant no hostil –el gust i el refinament vénen després–, tot el contrari que la naturalesa en estat pur o l'imaginari d'altres grups socials amb una visió del món diferent a la nostra. El primer, la transformació de la realitat tangible en una cosa pròpia i controlable, està íntimament relacionat amb la història evolutiva, genètica i biològica de l'ésser humà i és compartit per totes les races i cultures (és interessant aquí recordar la definició de treball de Marx canviant «treball» per «art» i «naturalesa» per «entorn social»: «[el treball] és la condició i requisit general per efectuar un intercanvi entre l'ésser humà i la naturalesa; és la condició perenne imposada per la naturalesa a l'ésser humà i és, per tant, independent de la forma d'organització social –o, millor dit, és comú a totes les formes socials–); mentre que el segon, la diferenciació de l'«altre» implícita en la construcció d'una realitat a la mesura del grup social en el qual estem immersos, pertany a la particularitat i el sediment històric de cada cultura. Des d'aquest punt de vista l'art de contingut polític és el que més decora.

S'ha dit també, o ho ha dit Morse Peckham, que l'art és una forma socialment integrada d'experimentar el caos, l'entropia de l'existència sense posar en perill l'ordre necessari per tota cohesió social, una mena de tractament de metadona per a aquells de nosaltres amb *mono* permanent d'aventura socialment dissoluta. S'ha dit també, o ho ha dit Ernst Fischer, que és un moment d'elevació d'intensitat i tensió de la consciència que ens dóna un coneixement més profund del nostre lloc en el món i en l'univers, una cosa que proporcionen també, cada una a la seva manera, la religió, la ideologia política i la ciència. O, segons Matisse, l'art seria la millor manera de relaxar l'home i la dona cultivats –i acomodats– després de la fatigosa feina diària, un balneari de paret per a executius de combat. Mondrian, en canvi, pensava que el dia que l'ésser humà arribés a un equilibri espiritual perfecte, l'art desapareixeria perquè la seva funció ha estat, precisament, la de compensar aquesta manca d'harmonia que ens ha acompanyat des que vam baixar dels arbres –una altra interpretació terapèuti-

ca de registre xamanista. Tot això sembla contradir la funció canònica de l'art modern i contemporani de xoc segons la qual l'art no és mediador entre l'ésser humà i el seu entorn, sinó instrument deliberat de transformació d'aquest entorn encara que, després d'una segona lectura, hom arriba a la conclusió que totes les revolucions de saló tenen l'efecte placebo de curar enganyant. Dit d'una altra manera, Matisse no anava tan errat encara que en aquest cas el beneficiari no fos el burgès il·lustrat. Potser el que caldria dilucidar, d'una vegada per totes, és si ens podem permetre el luxe de deixar de pintar la mateixa cova sense que ens caigui a sobre i trenqui el mirall en el qual ens reconeixem. Ja va escriure John Archibald Wheeler que l'univers no existeix sense testimonis. Però les coses...

[6]

Per fi, el principi.

Michel Serres, *La Distribution*

... són encara més complicades.

A Nova York un home encorbat camina a poc a poc arrossegant els peus sobre la neu deixant darrere seu petjades en forma de llenguado

A Barcelona una vella que viu sola es troba molt malament de sobte i truca a la Creu Roja prement el botó vermell d'emergència del centre del transmissor de plàstic que li penja del coll mentre pensa en el seu fill que viu a Nova York

En un suburbi de Nova Jersey una altra dona gran de la mateixa edat ven la casa en la qual ha viscut en els darrers cinquanta anys i cau en una profunda tristesa en haver de llençar a les escombraries aquella part de la seva història que no li cap en el que li queda de vida

A Sant Sebastià un noi en moto xoca contra un taxi i surt llançat pels aires fins que cau a la vorera com un ninot trencat davant d'un restaurant i això fa que els clients s'aixequin lentament de la taula i desitgin ser en un altre lloc

A Kosovo un nen de cinc anys sobreviu a un bombardeig accidental de l'aviació de l'OTAN però perd la seva mare i la seva germana amb qui sempre jugava a metges

A Chicago un taxi s'atura a l'avinguda Michigan a l'alçada de l'Illinois Center per deixar pujar una dona rossa ben vestida i el seu fill de cinc anys que plora perquè plou

A Madrid una dona de cinquanta-sis anys tanca la porta d'una galeria d'art a les nou de la nit d'un dijous però continua treballant fins més enllà de les onze sense estar segura que valgui la pena

A Phoenix una dona sola de cinquanta-vuit anys necessita afecte amb urgència i intenta emportar-se al llit el primer home que troba en un bar sense aconseguir-ho a causa de la seva edat

A El Paso un immigrant il·legal molt jove aconsegueix burlar la *migra* de fronteres i arribar fins a Albuquerque a Nou Mèxic on la seva germana casada ja fa tres anys viu sense papers esperant una amnistia o un miracle

A Tarifa apareix el cos inflat d'un magribí flotant en l'aigua boca avall molt a prop d'una platja plena de turistes del nord d'Europa que continuen prenent el sol com si no hi fos

A Madrid un polític molt conegut dimiteix a causa dels delictes greus de corrupció comesos pels seus col·laboradors pròxims i amics íntims de tota la vida però gairebé ningú li té en compte aquest gest de dignitat personal i els seus oponents dins i fora del partit s'alegren del que ha succeït

A Trieste a la cadira de rodes en què fa dos mesos que està prostrat i on seguirà fins que el venci el pas del temps un ancià intenta recordar amb esforç els noms italians de les ciutats que van passar a mans iugoslaves al final de la Segona Guerra Mundial i en les quals havia estat de jove

A Mèxic D.F. una dona madura orina la matinada d'un dissabte mentre el seu marit dorm i el matrimoni jove del pis de sota fa l'amor panteixant fortament

A Los Angeles un camioner blanc de Corpus Christi tanca el tracte amb una prostituta negra de cuixes i pits molt grossos nascuda en un poble d'Alabama que puja somrient a la cabina amb aire condicionat el matí d'un dilluns irrespirable

A Bilbao un matrimoni dels afores visita un nou museu d'art contemporani sense entendre el que veuen però als dos els impressiona l'edifici

Al barri de Sant Andreu de Barcelona una dona de cabells rossos tenyits prepara l'esmorzar per al fill i el marit amb el qual ha tingut una baralla a crits per qüestions de diners la nit anterior abans que un cop al llit ell la penetrés per darrere sense dir res

A Alahurín el Grande un noi de vint-i-tres anys i una noia de vint es casen davant d'un capellà i tot perquè s'estimen i perquè serà així per a tota la vida

A Montreal un home casat li diu a la dona amb la qual està al llit que l'estimarà sempre sempre i no menteix però ella no s'ho creu perquè la vida sovint treballa en contra del que desitgem desesperadament tot i que assenteix amb el cap en silenci

A Madrid un home cec intenta endevinar amb el tacte les formes d'una escultura de marbre d'una dona jacent a escala natural en el Círculo de Bellas Artes mentre aquells que el miren es torben sense saber exactament per què

A Minneapolis un home sol des de fa anys passa algunes hores de la nit parlant per telèfon amb una dona que està disposada a fer sexualment el que ell vulgui tota l'estona que vulgui sense veure's ni trobar-se mai per quatre dòlars i setanta centaus el minut

A Fisterra un pescador es queda a casa amb la dona i els fills perquè el nord-est bufa molt fort i té por de sortir al mar i no tornar a veure'ls

A Gainesville un home de trenta-un anys s'assabenta que és fill adoptiu quan la seva mare biològica que havia jurat mil vegades no fer-ho el busca i aconsegueix trobar-lo per mitjà d'un detectiu privat especialitzat en aquests assumptes

A la platja de Varadero una *jinetera* de dinou anys estudia les cares dels turistes europeus de cinquanta anys que passegen sols buscant amb els ulls dissimulant per decidir quin d'ells té un aspecte de client fàcil i sobretot inofensiu

A Derry una dona madura abandona amb ressentiment el seu marit tot i que és un bon home perquè no pot suportar la seva addicció a la beguda i la seva impotència sexual i perquè pensa que la seva vida amb un altre podria haver estat millor

A Sant Petersburg un tinent coronel de quaranta-vuit anys veterà de la campanya d'Afganistan accepta el lloc de director del Museu de l'Arma d'Artilleria on es guarda el cotxe blindat de Lenin perquè té por que s'esborri la memòria històrica del seu país en el segle XX encara que tot fos un error

Prop de Gandesa un nord-americà de vuitanta-dos anys jueu comunista veterà de la Brigada Lincoln torna al lloc on va perdre el braç dret dibuixant molt de pressa les posicions enemigues sota foc granejat per tornar-ho a dibuixar tot amb el braç que li queda aquest cop amb lentitud extrema

A Brisbane un infermer filipí ajuda a defecar i neteja després amb l'esponja una vella que no es pot valdre per ella mateixa i ho fa amb delicadesa i tendresa perquè li recorda la seva mare a qui no ha vist des de fa mesos

A Berlín un mestre d'escola de setanta anys que va ser informador de la Stasi per por i convicció marxista reflexiona i conclou que si tornés a néixer tornaria a fer el mateix perquè cadascú ha de tenir clar a qui i per què traeix

A Palm Beach una dona madura i intel·ligent amb dos fills grans viu una vida acomodada i apàtica gràcies al seu marit que és corredor d'apostes gairebé sempre il·legals de qui mai no ha estat enamorada però a qui no pensa abandonar

A Renteria un fill d'immigrants extremenys de vint anys nascut al País Basc que és membre de Jarrai des dels quinze llença un còctel Molotov contra una camioneta de l'ertzaintza i produeix cremades de segon grau a un policia a qui no coneix de res

Prop de Burgos un accident de carretera mata dos turistes alemanys veterans de la Legió Còndor en la seva primera visita a Espanya des de la Guerra Civil

A Tucson un tinent de les forces aèries nord-americanes fa de cicerone a un grup de visitants de la tercera edat a Davis-Monthan Air Force Base fent servir acudits fàcils i fent veure que és pilot de combat quan en realitat no ho és i això el mortifica

A Atlanta un matrimoni ric i cocaïnòman sedueix després de sopar un altre matrimoni una mica més jove que han conegut fa poc perquè accedeixi a una nit de sexe en grup que els deixa a tots sense saber què dir-se en acabar

A Leningrad un turista canadenc compra una icona falsa i una medalla comunista d'heroi de la Unió Soviètica autèntica en el mercat que hi ha al costat de l'Hotel Europa sense saber que el propietari original de la medalla realment se la va merèixer

A Moscou un home de negocis de Boston suborna l'encarregat de la recepció de l'Hotel Metropol perquè li doni l'habitació on es va allotjar Lee Harvey Oswald i poder explicar-ho quan torni a l'oficina

A Rio de Janeiro un espanyol que hi està de passada troba i compra en una llibreria d'ocasió un llibre publicat a Madrid el 1952 que fa olor de florit amb unes fotografies terribles d'executats a la guerra del seu país que un germà marista li havia ensenyat al pati de l'escola quan tenia dotze anys dient que això ho havien fet els rojos

A la badia de Guanavara en el ferri que navega en direcció a l'illa de Paquetá una jove mulata embarassada es troba malament i vomita a l'aigua recolzada amb el front emperlat de suor sobre la barana del vaixell al capvespre

A Coyoacán una militant d'esquerres anglesa de trenta anys que sua copiosament demana indicacions per arribar a la casa museu de Lev Trotski sense importar-li que la de Frida Kahlo estigui a prop perquè sempre ha pensat que l'art és un joc per a rics i una manera beneïta de perdre el temps

A Thiès prop de Dakar una nena de nou anys pateix una ablació de clítoris perquè s'ha fet sempre per evitar la inclinació natural de les dones al sexe il·lícit que té uns efectes tan terribles entre homes i ofèn tan greument Déu

A Hong Kong un jove home de negocis format durant els darrers anys de sobirania britànica debat si ha o no ha de fer-se membre del Partit Comunista xinès ja que la naturalesa del comerç consisteix a saber-se adaptar a les circumstàncies

A Istanbul prop del pont de Gàlata un noi adolescent roba els diners en metàl·lic de la cartera d'un home de negocis occidental i culgròs que és el viu retrat de Goering a qui ha fet creure que acompanyarà al seu hotel

A Manhattan un home de mitjana edat visita la psiquiatra que l'està tractant per depressió crònica i li explica terriblement avergonyit coses que mai no havia explicat a ningú ni tan sols a ell mateix i surt al carrer per continuar vivint sense sentir el més mínim alleujament

A White Sands no massa lluny d'on es va detonar la primera bomba atòmica abans de deixar anar la de veritat a Hiroshima un escultor novaiorquès es desorienta entre les sorres blanques durant hores i quan finalment troba el seu cotxe pensa que hagués estat millor continuar perdut

En un suburbi de Richmond una dona casada només aconsegueix arribar a l'orgasme quan fa l'amor amb la seva amiga íntima i no se sent culpable però sí trista perquè sap que tard o d'hora haurà de decidir què fer i que qualsevol decisió serà devastadora

A París un policia retirat recorda de nit malgrat seu el so sord del cop de porra que li va etzibar a una estudiant d'aspecte nord-africà i el gemec tènue que va exhalar abans de caure a terra amb el cap ensangonat tot plegat fa quaranta anys en una vorera

A Buenos Aires un antiquari del barri de San Telmo sap que podrà vendre molt car un cotxe de joguina a un turista italià quan l'home li diu que n'havia tingut un d'igual de petit que es va perdre quan els seus pares van canviar de casa

A Luarca un rector vell i malalt li confessa a l'hospital al seu germà petit que va perdre la fe fa quaranta anys però que va continuar representant el seu paper perquè no podia trair la dels altres

A Kigali una dona tutsi que va veure matar el seu marit i els seus fills abans de ser violada diu que la filla dolça i estimadíssima que va néixer d'aquella violació és el millor que li podia haver passat en la vida

En el poble vell de Belchite una productora anglosaxona utilitza les restes destrossades del poble com a decorat per al rodatge d'una pel·lícula humorística de guerra de presupost milionari en dòlars i afegeixen a les ruïnes unes altres de cartó pedra que semblen més reals que les veritables i un cadafal i una estàtua eqüestre decapitada perquè faci més efecte

A Lisboa un il·lustrador que va lluitar a Angola fill únic exiliat voluntari a Amèrica torna per fer-se càrrec de la seva mare agonitzant i retroba per casualitat la dona que va estimar per primer cop i amb la qual sempre ha cregut que s'hauria hagut de casar

A Barcelona un noi pres a la presó Model per assassinat involuntari aprèn a pintar a l'oli per poder plasmar de memòria els paisatges del poble almerienc on va créixer

A Barcelona un pintor ja gran i anònim però sense ressentiments ensenya a pintar a l'oli als presos de la presó Model que ho demanen perquè pensa que l'art millora les persones

A Miami una estudiant embarassada de disset anys que no va voler avortar dóna llum a un nen sa de tres quilos i mig amb qui passa mitja hora abans de donar-lo en adopció

A Long Island un home gran que ha viscut intensament passa per la platja prop del far de Montauk amb la sensació de no haver entès una cosa fonamental en la seva vida però no sap què és i li fa por pensar que pugui morir en aquesta ignorància

A Lió un noi de setze anys acaba de perdre la virginitat amb una noia de barri més gran que ell i no sabrà fins que sigui vell que aquest coit apressat ha estat un dels actes cabdals de la seva vida

A Barcelona un home d'edat mitjana afaita i neteja en la sala de malalties hepàtiques de l'Hospital Clínic el seu pare amb el qual ha tingut una relació difícil sense saber que aquest morirà de matinada

A Nova York de matinada en el cinquè pis del número 38 del carrer North Moore un home d'edat madura fa hores que intenta escriure un poema sense aconseguir-ho

Tot i que en el desert libi hi ha coves pintades i gravades de forma exquisida fa set mil anys per mans hàbils d'artesans desapareguts al costat dels seus noms que no han estat vistes per gairebé ningú en els darrers sis mil

I que en el desert d'Atacama el sol continuï caient a plom sobre formigues libèl·lules llangardaixos escorpins taràntules serps i fosses comunes plenes de desapareguts en la dècada dels setanta del segle passat

I que en la canyada d'Olduvai hi hagi encara centenars de fòssils d'ancestres homínids dels quals cap universitat americana té el més remot coneixement

I que en el canyó de Chaco al nord de Santa Fe a Nou Mèxic no hi visqui ni una ànima des del dia en què va desaparèixer el darrer anasazi

I sobretot (coma) que la Terra continuï girant sense pausa en l'òrbita que un rellotger cec li va atorgar sense que hi hagués cap raó de pes (punt)

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

- FISCHER, Ernst: *The Necessity of Art: A Marxist Approach*. Baltimore: Penguin Books, 1963. Edició en català: *La necessitat de l'art*. Barcelona: Edicions 62, 1967.
- FULLER, Peter: *The Naked Artist: Art and Biology*. Londres: Writers and Readers, 1983.
- HOUELLEBECQ, Michel: *Interventions*. París: Flammarion, 1998. Edició en castellà: *El mundo como supermercado*. Barcelona: Anagrama, 2000.
- ISAAK, Chris: «Can't Do a Thing (To Stop Me)», *San Francisco Days* (àlbum musical), 1993.
- LANG, Berel; FORREST, Williams: *Marxism and Art: Writings in Aesthetics and Criticism*. Nova York: David McKay Co., 1972.
- LÉVI-STRAUSS, Claude: *Le Totémisme aujourd'hui*. París: Presses Universitaires, 1962. Edició en castellà: *El totemismo en la actualidad*. Mèxic D.F.: FCE, 1980.
- PECKHAM, Morse: *Man's Rage for Chaos: Biology, Behavior and the Arts*. Filadèlfia; Nova York: Chilton Books, 1965.
- SERRES, Michel: *La Naissance de la physique dans le texte de Lucrèce: Fleuves et Turbulences*. París: Les Éditions de Minuit, 1977. Edició en castellà: *El nacimiento de la física en el texto de Lucrecio. Caudales y turbulencias*. València: Pre-textos, 1994.
- TIFFANY, Daniel: *Toy Medium, Materialism and Modern Lyric*. Berkeley; Los Angeles: University of California Press, 2000.
- WATSON, Peter: *A Terrible Beauty: A History of the People and Ideas that Shaped the Modern Mind*. Londres: Weidenfeld & Nicolson, 2000. Edició en castellà: *Historia intelectual del siglo xx*. Barcelona: Crítica, 2002.
- WHEELER, John Archibald: *Frontiers of Time*. Amsterdam: North Holland Publishing Co., 1979.
- ŽIŽEK, Slavoj: *The Plague of Fantasies*. Londres; Nova York: Verso, 1997.